

SvD NYHETER

Stopphanden lär barn att hitta sin gräns

INTEGRITET. Vissa barn har lätt att uttrycka gränser och med kropp och gester visa att ”nu gillar jag inte det här längre”, medan andra barn kan ha lite svårare. På förskolan Sälen arbetar man för att stärka barnens integritet och lära dem att uttrycka sin egen känsla.

13 februari 2009 kl 15:12, uppdaterad: 10 mars 2009 kl 13:16

– **Jag bestämmer själv** över min kropp, säger 4-åringen till sin mamma när hon inte vill borsta tänderna.

– Stopp! säger 2-åringen när hennes pappa frågar ”Ska vi byta blöja?”

Att många förskolor arbetar med att stärka barns integritet och lära dem att säga nej har föräldrar märkt av också hemma. En av de förskolor som arbetar målmedvetet med detta är förskolan Sälen på Södermalm i Stockholm.

– Det är viktigt att lära barnen uttrycka sina egna känslor. Det behöver inte vara med språket utan kan göras med kroppsspråket också. Vi pratar mycket med barnen om att man kan titta på sin kompis och se hur han eller hon ser ut. Ser han glad ut? Ser det ut som om han tycker det är roligt? Vi får dem att stanna upp och tänka efter, säger Katarina Ehnberg, förskollärare på Sälen.

Barnen och personalen sitter i en ring på samlingen. Den här morgonen

talar de om när man kan säga nej eller stopp.

– När någon retas, säger Tyson, 5 år.

– När man inte vill att någon ska följa efter, säger Ben, 4 år.

– Om man inte vill något kan man sätta upp stopphanden och säga stopp på samma gång, förklarar Esther, 5 år.

I förskolegruppen är barnen mellan 1 och 5 år gamla. För de minsta barnen, som ännu inte lärt sig så många ord, kan stopphanden vara ett bra sätt att visa vad man vill.

En i personalen jobbar sin sista dag, får en present på samlingen och går sedan runt och säger hej då till barnen.

– Får jag en hejdåkram? frågar hon Tim Yasha, 4 år.

– Nej, säger han lugnt och fortsätter att lägga de läskiga djuren, tigrarna och dinosaurierna, i korgen. De snälla djuren, hästen, fisken och sköldpaddan får vara kvar på golvet, där han börjar bygga ett garage.

– Ibland kan det vara lite svårt att få ett nej. Men vi pratar med all ny personal om hur vi arbetar här med att lösa konflikter och respektera varandras gränser. Alla är införstådda med hur vi tänker runt detta, säger Helene Lundström, förskollärare vid Sälen.

Katarina Ehnborg och Helene Lundström har arbetat 30 år inom förskolan och har sett en tydlig förändring hur man ser på små barns integritet.

Förr handlade mycket om att få barnen att säga förlåt när de knuffat ett annat barn eller gjort något annat dumt.

– Nu håller vi inte på och tjarar ”Säg förlåt”. Vi har märkt genom åren att man kan lära sig att säga förlåt, utan att mena något med det. Och barnet som blev knuffat kanske är precis lika ledset även efter ett ”förlåt”. På vår förskola gör vi förlåt i stället, säger Helene Lundström.

Det är inte okej att knuffa omkull ett annat barn och sedan springa vidare. Då får barnet stöd av någon vuxen att stanna upp. ”Titta vad som hände och hur tror du att det kändes?” Den som är ledsen får berätta och personalen kan fråga ”Vad ska vi göra nu för att det ska kännas bra?”

– Det kan vara olika för olika barn. En del barn vill kanske att det andra barnet ska säga förlåt, andra vill ha en kram eller att man hämtar ett plåster. Andra vill inte ha någon tröst, men det betyder ändå något att den som knuffats inte bara springer vidare utan stannar upp, säger Katarina Ehnborg.

När barnen har massagevila är personalen noga med att barnen förstår att de bestämmer över sina kroppar och får ha en åsikt om vad som känns bra. Vill de inte bli masserade respekteras det och vill de bara bli masserade på huvudet får det bra också.

masserade på huvudet gav det bra också.

Katarina Ehnborgs och Helene Lundströms uppfattning är att man i dag i mycket större utsträckning frågar efter barns känslor, medan man förr var mer rutinbunden i förskolan. Det var det som personalen hade planerat som gällde, i dag går man mer in i diskussioner med barnen.

– Det var inte så att man inte brydde sig förr. Man tröstade barnen, men man samtalade inte med barnen lika mycket som i dag om själva händelsen eller varför det blev ledset. Det är stor skillnad, säger Helene Lundström.

En annan skillnad är att man lyfter fram olikheter i barngruppen. Även om personalen inte tycker att barnen ska gå runt med sina gosedjur hela dagen så kan ett barn få göra det, om det behövs. Personalen kan förklara för de andra barnen att just det barnet behöver sitt gosedjur och ännu inte lärt sig än att vara utan det.

Kerstin Strander, docent och specialist i pedagogisk psykologi vid institutionen för barn- och ungdomsvetenskap vid Stockholms universitet, anser att förskolor börjar bli väldigt medvetna om barns rätt att bli behandlade som människor, inte bara något slags flockdjur, utan individer med egen vilja.

– Det här är något som ligger i tiden, en sorts medvetenhet som börjar vakna. Man kan se på barn i dag att de är medvetna väldigt tidigt, från 2–3-årsåldern, att de har rätt att bli väl behandlade. Men det är också föräldrarna själva som leder in i det här. Moderna föräldrar är väldigt intresserade och vill verkligen, det är min erfarenhet i alla fall, att få sina barn harmoniska och välmående så att de kan fungera i ett samhälle, skydda sig mot påhopp men samtidigt bli bra människor.

Föräldrar har i alla tider brytt sig om sina barn, men förr handlade det mer om att sköta sig och vara ordentlig. I dag är det mer diskussion. I den allmänna förändrade synen på barn i modern tid så ligger att man måste ta barn seriöst och hjälpa dem att förstå vad de har för rättigheter och vad de kan säga nej till. Inget barn ska behöva utstå kontakter med vuxna som upplevs för närgående till exempel kramas för hårt eller för länge eller som inte visar respekt för barnets integritet, framhåller Kerstin Strander.

Men vad gör man då när 4-åringen vägrar borsta tänderna?

– Man går inte in i närkamp, tycker jag, utan någon gång kan det få vara. Jag tror ibland att vi är lite stränga mot oss själva som föräldrar och tror att om vi ger efter en gång så går det utför. Om du själv är trött en dag och tänker att jag klarar inte det här, då hoppar du över det. Det är samma med barn, man kan låta barnet vara i fred för det kommer tillbaka. Det är inte samma sak som att vara släpphänt, det är att vara lyhörd i situationen, säger Kerstin Strander.

ANNA ASKER
anna.asker@svd.se

MER I ÄMNET

Duktiga föräldrar vill
vara ännu duktigare

Stopphanden lär barn
att hitta sin gräns